

18. Европейская хартия о законе «О статусе судей»: Международный документ от 10.07.1988 // Российская юстиция.-1999.-№7.—с.2-4; №8.—с.2-4;№9. – С.5-6.
19. Рекомендація №(94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів» (ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13 жовтня 1994 р.) // Вісник Верховного Суду України.—1997.—№4. – С.10,11.

Журавель В.А. Понятие и правовая природа организации труда и материального обеспечения судей. – Статья.

В статье даны определения понятиям «организация труда судьи», «материальное обеспечение судьи», определена их правовая природа, а также выяснено влияние организации труда судьи и материального обеспечения на осуществление трудовой деятельности судьями.

Ключевые слова: организация труда, трудовая деятельность судьи, организация труда судьи, материальное обеспечение судьи, финансовое обеспечение судьи, материально-техническое обеспечение судьи.

Zhuravel V.A. The concept and legal nature of the organization of labor and material security of judges. - Article.

This article provides definitions of the terms "Labour Judge", "material support of the judge," defined their legal nature, as well as clarified the influence of the organization of labor judges and material support for carrying out work by the judges.

Keywords: labor organization, labor judge, the judge labour organization, material support of the judge, the judge financial support, logistical support of the judge.

УДК 349.22

*В.М.Зеленський,
м. Харків*

**ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА
НА ЗДОРОВІ ТА БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ПРАЦІ**

Статтю присвячено аналізу правового регулювання права на здорові та безпечні умови праці. В процесі дослідження надана дефініція «правове регулювання права на здорові та безпечні умови праці»; проаналізована система нормативно-правових актів, які регулюють питання реалізації права на здорові та безпечні умови праці; зроблено висновок, що національне законодавство повинно відповідати загальноновизнаним принципам та нормам міжнародного права.

Ключові слова: правове регулювання, право, здорові та безпечні умови праці.

Проблеми створення безпечних умов праці в умовах фінансової кризи в державі з кожним днем набувають все більшої актуальності. Розвиток науково-технічного прогресу, пов'язаного з впровадженням у виробництво новітніх технологій, робить життєдіяльність трудящих все більш травмо-небезпечними. Саме тому, правові засоби, спрямовані на зниження чисельності нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, дотримання гарантій прав працюючих громадян набувають особливої значимості. Стабільне законодавство, що регулює діяльність суб'єктів у галузі охорони праці в Україні – основа їх успішного функціонування. В сучасних умовах вагомість законодавчого і нормативно-правового забезпечення визначається тим, що держава через застосування правових, економічних, організаційних та інших механізмів регулює якісні й кількісні аспекти процесу розвитку даної галузі в країні. Здійснюючи регулювання у сфері охорони праці, держава має не лише визначати правила їх реалізації, а й прогнозувати їх вплив на соціально-економічний розвиток України. Із урахуванням останнього, законодавчі й нормативні акти мають сприяти розвитку охорони праці, підвищувати її надійність, захищати підприємства і установи від надмірного втручання в їхню поточну діяльність адміністративних і контролюючих органів тощо.

Дослідженню питання правового регулювання права на здорові та безпечні умови праці присвячені роботи багатьох вчених, серед яких В.С. Венедіктов, М.І. Іншин, А.М. Курінний, В.В. Лазор, Л.І. Лазор, В.І. Миронов, О.В. Смірнов, О.Є. Сонін, В.І. Прокопенко, С.М. Прилипко, Г.І. Чанишева, О.М. Ярошенко та ін. Проте, багато аспектів правового регулювання права на здорові та безпечні умови праці потребують подальшого вивчення та уточнення. Метою статті є дослідження правового регулювання права на здорові та безпечні умови праці.

Науковці по різному визначають термін «правове регулювання»: як дію права на суспільні відносини за допомогою певних юридичних засобів, насамперед норм права [1, с. 217]; як специфічну нормативну частину правового впливу, особливий його порядок, що відзначається підвищеною чіткістю нормативної регламентації... дія, і вплив права на відносини, їхнє регулювання правом співвідносяться між собою як ціле, особливе і окреме [2, с.89]; як результативний, нормативно-організаційний вплив на суспільні відносини спеціальної системи правових засобів, тобто норм права, правовідносин [3, с.48] тощо. Як зазначає А.Ю. Олійник термін «регулювання» походить від латинського слова «regulo» (правило) і означає впорядкування, налагодження, приведення чого-небудь у відповідність з чим-небудь [4, с.159]. М.В. Цвік дає наступне поняття терміну «правове регулювання» – це цілеспрямована дія на поведінку людей і суспільні відносини за допомогою правових (юридичних) засобів [5, с. 327]. Існує також точка зору, з якою не можна не погодитись, що правове регулювання – один з основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави. Правове регулювання зумовлено рівнем правосвідомості й правової культури гро-

мадян [6, с.692]. Таким чином, очевидним є висновок, що правове регулювання розуміється як діяльність держави та уповноважених державою органів по підготовці і прийняттю законодавчих, нормативно-правових актів для здійснення впливу на суспільні відносини. Отже, під правовим регулюванням права на здорові та безпечні умови праці розуміємо вплив держави та утворених державою органів на поведінку суб'єктів трудових відносин за допомогою системи правових засобів, з метою підпорядкувати поведінку вказаних суб'єктів вимогам законодавства та встановленому в суспільстві правопорядку. В контексті теми роботи зазначимо, що існування стабільною держави обумовлюється не лише об'єктивними соціально-економічними, але й державно-управлінськими умовами.

У науці існує думка, що належне правове регулювання суспільних відносин – це фактор подальшого розвитку українського суспільства, всіх його сфер, де не є виключенням й правове регулювання праці. В літературі прямо вказується, що без праці не існувало і не може існувати жодне суспільство. Правове регулювання галузі, від якої залежить здоров'я, безпека та життя людини зобов'язано бути ефективним. Ефективність механізму правового регулювання відносин охорони праці може бути охарактеризована за динамічними і загальносистемними критеріями. Закріплення правових норм є вихідною, основною стадією процесу правового регулювання. Відповідно, належна якість правових норм є базовою, необхідною умовою ефективності механізму правового регулювання [7, с.5,8,20]. Це підтверджене висновками представників науки теорії права, що правова норма, за своєю сутністю є правилом, моделлю поведінки [8, с. 275]. Погодимось із вказаною думкою, адже правове регулювання будь-якої діяльності базується на законодавчих та нормативно – правових актах, термінах і визначеннях, тобто чіткому і єдиному розумінні предмета регулювання, у яких в нормах визначена модель обов'язкової або дозволеної поведінки різних суб'єктів цих відносин. О.Ф. Скакун під ефективністю механізму правового регулювання розуміє міру досягнення очікуваного результату правового регулювання, тобто співвідношення між встановленою метою правового регулювання суспільних відносин і реальними результатами [8, с. 656]. Критерієм оцінки ефективності правового регулювання, як висловив П.М. Рабінович є співвідношення мети правового регулювання та реальних результатів правового регулювання [9, с. 161]. Науковець розрізняє юридичну та загальну ефективність правового регулювання. Юридична ефективність має місце, коли в результаті прийняття нормативно-правового акта настають саме юридичні наслідки, що пов'язані з внесенням змін до правового становища окремого суб'єкта чи групи осіб. Загальна ефективність правового регулювання передбачає реальні зміни у різних сферах суспільних відносин, які мають місце в результаті впровадження нормативно-правового акта в практичній діяльності.

Сьогодні у вітчизняному законодавстві створена діюча законодавча база, якою визнані основні вимоги до охорони праці, створенні безпечних умов праці в державі. Норми права в галузі охорони праці закріплю-

ються у міжнародно-правових актах, Конституції України [10], Законі України «Про охорону праці» [11], Кодексі законів про працю України [12], інших законах та підзаконних нормативно-правових актах Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств України.

Міжнародні документи для розвитку національного законодавства у сфері охорони праці мають важливе значення. На даний момент в Україні ратифіковано велику кількість міжнародних документів, які закріплюють норми в сфері охорони праці. Серед таких документів Міжнародний пакт про економічні, соціальні й культурні права, ст. 7 якого [13] встановлює обов'язок держав щодо визнання права кожного на справедливі і сприятливі умови праці, включаючи, зокрема, умови роботи, що відповідають вимогам безпеки та гігієни.

Європейська соціальна хартія, зокрема ст. 3 [14] закріпила право на безпечні та здорові умови праці, де зазначено, що з метою забезпечення ефективного здійснення права на безпечні та здорові умови праці держави зобов'язуються, консультуючись з організаціями роботодавців і працівників здійснити ряд заходів у галузі охорони праці, зокрема: розробити, здійснювати і послідовно переглядати національну політику у галузі охорони праці, виробничої гігієни і виробничого середовища.

У ст. 23 Загальної декларації прав людини зазначено, що «кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття.

Конвенцією МОП «Про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище» № 155 [15] визначено мету національної політики кожного члена МОП в галузі безпеки праці, гігієни праці й виробничого середовища, яка полягає в запобіганні нещасним випадкам і ушкодженню здоров'я, що виникають внаслідок роботи, в ході її або пов'язані з нею, зводячи до мінімуму, наскільки це обґрунтовано й практично здійснене, причини небезпек, властивих виробничому середовищу.

В чинному законодавстві України закріплено вимоги щодо реалізації права громадян на безпечні та здорові умови праці.

Так, у Конституції України [10] за кожним визнане право на належні, безпечні і здорові умови праці.

В Законі «Про охорону праці» ст.3 «Законодавство про охорону праці» [11], що впливає на формування системи законодавства про охорону праці виокремлені основні нормативно-правові акти, спрямовані на забезпечення охорони праці, – це сам розглядуваний Закон, Кодекс законів про працю України [12], Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання які спричинили втрату працездатності» [16]. А вже на їхній основі, на їх виконання та відповідно до них приймаються нормативно-правові акти, що включаються у систему законодавства України з охорони праці. Тому, систему законодавства про охорону праці формують усі нормативно-правові акти, що регулюють відносини або мають вплив щодо

створення і забезпечення безпечних, здорових і нешкідливих умов праці, у тому числі і нормативно-правові акти з охорони праці.

Закон України «Про охорону праці» [11], який визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності на належні, безпечні й здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні. Законом України «Про охорону праці» [11] як одним із способів врегулювання, передані органам місцевого самоврядування окремі державні повноваження у сфері охорони праці. Так, розділ VI «Державне управління охороною праці» [11] передбачає, що органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції затверджують цільові регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного і культурного розвитку регіонів.

Основою правового регулювання охорони праці є норми трудового законодавства. На сьогодні, трудові відносини регулює Кодекс законів про працю України [12], який приймався ще у 1971 році. КЗпП ст. 3 «Регулювання трудових відносин» передбачає що законодавство про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої належності, а також осіб, які працюють за трудовим договором з фізичними особами, тобто на тих осіб, з якими роботодавець уклав трудові відношення через трудовий договір, який згідно ч. 3 ст. 24 Кодексу законів про працю України оформляється наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу про зарахування працівника на роботу. Відповідно до ст. 21 КЗпП трудовий договір – це угода між працівником і працедавцем, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, відповідно до внутрішнього трудового розпорядку, а працедавець – виплачувати працівникові заробітну плату й забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю та угодою сторін. У ст. 2 Кодексу законів про працю України йдеться про необхідність створення безпечних і нешкідливих умов праці на всіх підприємствах, в установах та організаціях [12], визначені положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності на належні, безпечні і здорові умови праці. Правове регулювання умов і охорони праці в Кодексі законів про працю України [12] не обмежується тільки главою «Охорона праці». Норми щодо умов та охорони праці містяться в багатьох статтях інших глав КЗпП України таких, як «Трудовий договір», «Робочий час», «Час відпочинку»; «Праця жінок», «Праця молоді», «Професійні спілки», «Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю».

Слід зазначити, що в галузі охорони праці є досить різноманітних норм, зокрема правових, технічних, медичних і соціальних. Всі ці норми,

правила та стандарти об'єднає мета, яка спрямована на попередження надання збитків здоров'ю робітника у процесі праці. Але, система регулятивних актів у сфері охорони праці України містить значну кількість законодавчих та нормативних актів, у тому числі технічного характеру, якими закріплено стандарти з охорони праці, безпеки робочого середовища, прийняті ще у 70-80х роках ХХ століття органами влади СРСР. Наприклад, ГОСТ 12.0.002-80 «Термини и определения» [17], яким визначено поняття «безпечні умови праці» як стан умов праці, при яких вплив на працюючого небезпечних і шкідливих виробничих факторів виключено або дія шкідливих виробничих факторів, не перевищує гранично допустимих значень, або ГОСТ 12.0.003-74 «Опасные и вредные производственные факторы» Класифікація небезпечних та шкідливих умов праці [18]. Однак, такий тривалий строк дії норм і правил з охорони праці суперечить вимогам чинного законодавства про періодичний перегляд таких нормативних актів, не може відповідати нинішньому рівню розвитку засобів виробництва і засобів захисту працюючих від шкідливого впливу чинників робочого середовища.

Підсумовуючи наведене, слід підкреслити, що ефективна реалізація законів є можливою лише за умови забезпечення певної послідовності їх дій. Вважаємо, що для удосконалення правового регулювання у процесі прийняття законодавчого акту, особливу увагу слід приділяти цілям, які досягатимуться за допомогою закону. Враховуючи принцип верховенства закону прийняття законодавчого акту повинно бути реалізовано в існуючому законодавстві, для забезпечення відповідності між існуючими законами та процесом їх реалізації. Також, національне законодавство повинно відповідати загально визнаним принципам та нормам міжнародного права.

Література:

1. Загальна теорія держави і права / за ред. В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком, 1997. – 320 с
2. Голосніченко І. П. Попередження корисливих проступків засобами адміністративного права / І. П. Голосніченко.: Вища школа, 1991. – 207 с.
3. Аитов В. С. Правоприменение и его суть / В. С. Аитов // Государство и право. –1995. – № 5. – С. 47–54.
4. Олійник А.Ю. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С. Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.
5. Цвік М.В. Загальна теорія держави і права: Підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти / М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, О.В. Петришин. – Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / М.В. Цвік (ред.). – Х.: Право, 2002. – 432 с.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2007. – 992 с.
7. Абрамова А. А. Эффективность механизма правового регулирования : автореф. дис.на соискание учен. степени канд. юрид. наук : спец.

- 12.00.01 «Теория и история права и государства; История учений о праве и государстве» / А. А. Абрамова. – Красноярск, 2006. – 24 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права Підручник / О.Ф. Скакун. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
9. Рабінович П.М. Основи загальної теорії держави і права / П.М. Рабінович. – К.: Атіка, 2001. – С 158–161.
10. Конституція України // ВВР України. –1996. –№ 30. –Ст.141
11. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668
12. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР. - – 1971. – N 50. – ст. 375.
13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16.12.1966 року / Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
14. Європейська соціальна хартія (переглянута 3 травня 1996 р.) /Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
15. Конвенція МОП «Про безпеку та гігієну праці та виробниче середовище» № 155 (1981 р.) // Конвенции и рекомендации, принятые МКТ: 1957-1990 гг. – Женева, 1991. –Т.1.
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон 1105-ХІV від 23.09.1999 // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 46-47 (26.11.99), ст. 403
17. ГОСТ 12.0.002-80 «Термины и определения». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vsegost.com/Catalog/23/23141.shtml>; <http://www.info-build.com.ua/normativ/detail.php?ID=44901>
18. 12.0.003-74 «Опасные и вредные производственные факторы». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/ssbt.-opasnye-i-vrednye-proizvodstvennye-factory.-klassifika-nor320>

Зеленский В.Н. К вопросу правового регулирования права на здоровые и безопасные условия труда. – Статья.

Статья посвящена анализу правового регулирования права на здоровые и безопасные условия труда. В процессе исследования предоставлена дефиниция "правовое регулирование права на здоровые и безопасные условия труда"; проанализирована система нормативно-правовых актов, которые регулируют вопрос реализации права на здоровые и безопасные условия труда; сделан вывод, что национальное законодательство должно отвечать общепризнанным принципам и нормам международного права.

Ключевые слова: правовое регулирование, право, здоровые и безопасные условия труда.

Zelenskiy V. N. On the question of the legal regulation of the right to safe and healthy working conditions. - Article.

This article analyzes the legal regulation of the right to the safe and healthy working conditions. In the process of investigation was given a definition "legal regulation of the right to safe and healthy working conditions", analyzed the system of legal acts, which regulate the issue of the right to safe and healthy working conditions; concluded that national legislation must conform to recognized principles and norms of international law .

Keywords: legal regulation, law, healthy and safe working conditions.

УДК 349.2

М.О. Кабаченко

*Співробітник Тимчасового творчого колективу
науково-дослідницького сектору*

Національний університет

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

**ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ**

Аналізується дисциплінарна відповідальність за скоєння корупційного правопорушення.

Ключові слова: корупція, корупційне правопорушення, дисциплінарний проступок, дисциплінарна відповідальність, склад правопорушення.

З набранням чинності Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI (далі – Закон) в Україні створено нове правове поле для протидії корупції. Проте аналіз нового антикорупційного законодавства не буде повним, якщо не розглянути законодавчі новели у сфері відповідальності осіб, які підпадають під дію антикорупційного закону. Справа в тому, що Постанова Пленуму Верховного Суду України № 9 від 06.11.1992 «Про практику розгляду судами трудових спорів», саме п. 22 дає перелік підстав для звільнення, які визнає дисциплінарними проступками, і варто зауважити, що вчинення корупційного правопорушення серед вказаних підстав немає.[1]

Метою даної статті є проаналізувати особливості корупційного правопорушення і дати відповідь чи є вказане правопорушення дисциплінарним проступком.

Виходячи із визначення, яке вказує О. І. Процевський – дисциплінарним проступком є винна протиправна дія (бездіяльність) особи, яка знаходиться у трудових відносинах, порушуючи внутрішній трудовий розпорядок, трудові обов'язки, правила спільної праці.[2]

Спираючись на чинний Закон можна визначити, що корупцією є використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим